

WIE WAS PIETER CLOMP (±1662 - NA 1718)?

P.J.A.van Voorst Vader

December 1690 trouwde PIETER CORNELISZ. CLOMP - geboren tussen 1660-1665 en † na April 1718 -, jongman te Buijterduijn, met TRIJNTJE TEUNISDR. - gedoopt 22 Juli 1663 te Callantsoog -, jongedochter, wonende Bregdorp (Buitenduin en Bregdorp zijn buurtschappen onder Schoorl). Hun tweede zoon hebben zij voluit de namen gegeven van Trijntjes vader: TEUNIS (AERJANSZ. of ADRIAANSZ.) VADER. Het benoemen van een zoon naar zijn moeders vader, inclusief diens achternaam, was in die tijd geen ongewoon verschijnsel.

Deze TEUNIS PIETERSZ. VADER - gedoopt 6 Februari 1693, †1751 - is de eerste voorvader van vaderszijde van wie wij gegevens hebben over zijn beroep (schoolmeester), nevenfuncties (koster, voorzanger, ouderling, gemeentesecretaris, schotvanger, ontvanger binnenlandse onkosten, honderdgeld en waterschapslasten en schout) en zijn twee huwelijken. Hadden zijn ouders Teunis de achternaam van zijn vader gegeven, dan zou onze familie dus Clomp geheten hebben. Zijn zoon PIETER, 1734-1800, die in 1761 zijn Zeeuwse carrière in Kortgene aanving, werd dientengevolge de stamvader van onze Zeeuwse familie VADER.

Het Centraal Bureau voor Genealogie kon bij onderzoek in 1961 mijn wens meer over deze familie te weten te komen maar zeer gedeeltelijk bevredigen. Het kon Pieter's ouders niet opsporen - gehinderd door de vernietiging van Schoorl's kerk en archief in de Napoleontische tijd - maar wel zijn broers en zusters:

- a. Cornelis Cornelisz. Clomp (de naam wordt ook vaak als Klomp gespeld), te Schoorldam. Trouwt Neel Cornelisdr.
- b. Claes Cornelisz., vermeld in een acte van 6 April 1682.
- c. Aldert Cornelisz., overleden tussen Aug. 1691 en Mei 1692.
- d. Meijnsje Cornelis, vermeld in 1682.

Lange tijd verkeerden wij omtrent de familie Clomp verder in het onzekere. Maar gelukkig zette Jhr.ds.M.F.W.Teding van Berkhout te Meppel ons op het spoor van de heer M. CLOMP te Zwaag (bij Hoorn). Deze was zo vriendelijk ons van de resultaten van zijn archiefonderzoek deelgenoot te maken. Alle hier volgende gegevens zijn van hem afkomstig.

De oudste vermelding van de naam Clomp komt voor in het "*Beveelboek van Hertog Willem van Beyeren*" van 1408-1418:

"1416. Bevelingh van de scoutambacht van Ghiessendam.

Ist opten 20ste daeg in maert, ic beval myn heer mit sinne oppertoesight, jan clomp, 't scoutambacht van Ghiessendam mit sinne toebehoren te beramen ende te bewaren ets."

M.a.w.: Jan Clomp werd benoemd tot schout van Giessendam, in 1416. In 1417 volgt zijn benoeming tot schout van Huisduinen. Al diens afstammelingen woonden, tenzij anders vermeld, in Hoorn. Van zijn zoon, ook JAN geheten, zijn geen verdere gegevens bekend. Maar van diens zoon, GERBRANT, staat geschreven: "*hadt de gouwe eylande (de Caribische eilanden) voor de coninck van Spaenje helpen winnen*". Een zeevaarder dus.

Diens zoon JAN GERBRANTS CLOMP, gedoopt ca. 1524, komen wij in 1586 tegen. Hij getuigt dan, dat schipper Dirck Jansz. "*die gekaapt is door de Duynkercker kapers, soo lange hem gekent hebben, eerlick, tuchtig en vroom gedraegen ende onder de goede luyden gedaan heeft, staende te goeder naem ende forme, sonder oyt mit eenige quade feite oft delicten bestuurt ofte achterhaelt te sijn.*" Een andere getuige had Dirck wel 24 maal in de kerk gezien "*tydens de predicatie van het woord Gods*". Met deze verklaringen kon Dirck met

tussenkost van de Hertog van Parma losgekocht worden. In het testament van JAN GERBRANTS CLOMP is sprake van twee huizen en "*acht hondert currente Carolus guldens a XV vlaams t stuck*" (per stuk dus f90 waard). Hoewel zijn beroep onbekend is was hij dus zeker een man van enig gewicht.

Van diens zoon EVERT weten wij niet meer dan dat hij 17-01-1589 huwde en in 1605 als voogd optrad.

De tweede zoon van Jan, GERBRAND, huwde Anna Barends. Hun dochter ANNA wordt vermeld in de "Geschiedenis van het Bisdom Haarlem". "*Haeren vader ghenaeamt Gerbrant Jansz. Clomp; haer moeder Anna Barents waeren treffelick Catholyck, van een goet gheslacht, eerlicke borgers. Haer overgrootvader hadt de gouwe eylande voor de Coninck van Spaenje helpen winnen. Maer tot haer groot achterdeel stirven haer ouders als sy noch seer jonck was.*" Anna wordt dan eerst door haar grootouders opgevoed en na hun dood bij "*haer moeders suster, dien gues was*". Maar door een broer, die wel "*heel quaet en onstichtbaer van leve werde*", maar wel "*iverich Catholyck*" was, en door haar buurman, "*een cleermaecker dien seer treffelick Catholyck waer, Godtsvruchtich van leven, hebbende daer by een groote begaeftheyt om de doolende den wech der waerheyt te openbaeren*", bekeert zij zich weer tot de R.K. kerk. "*Sy screef ook verscheide boecken en droeg sorch op t choor om de boecken te bewaeren, ende als daer eyts ontbrack, dat te remedieren ofte schrijven.*" Zij stierf 29-12-1628 te Haarlem, 40 jaar oud.

De oudste zoon van Evert was JAN Evertsen Clomp, begraven 12-05-1657. Deze was koopman en boonganger (voer op Turkije). Hij was medereeder - halve eigenaar - van het "*Fluytschip Prins Hendrik*" en van de St. Maria.

Een jongere zoon van Evert was GERBRAND, begraven 27-09-1680. Deze was "*Directeur van de Levantische Handel en Navigator van de Middellandsche Zee*". Voorts bij herhaling schepen van Hoorn. In Mei 1661 ondertekent hij namens gecommiteerde "*Raden ter Admiraliteyt deser Quartieren*" (Noorderkwartier?), als deze het oorlogsschip "de Princesse van Royacle" verhuren aan de Kamer Hoorn van de V.O.C. tegen f1900 per maand. Ook is hij arbiter bij het toekennen van schade, als het schip van de R.K. kerk is geplunderd (1673?). 21-04-1641 trouwde hij juffrouw Maria Buyck, ook van Hoorn, na 3 maal "*sonnedaechse proclamatiën in de parochiekercke*". Maria is kleindochter van een Amsterdamse burgemeester.

Op 19-01-1670 trouwde hij, als weduwnaar, met juffrouw Geertrui Cools, ten huize van de bruidegom. De advocaat Rispen te Leeuwarden probeerde dit huwelijk te vergeefs door "*'t schutten der geboden*" te voorkomen. Aan Mevrouw Agatha Cools, weduwe van wylen Joncker Cornelis van Issvelt, woonachtig op de Heerlyckheit van Issvelt - een tante? - verklaarde Rispen "*aen Juffr. Geertrui niet verlooft te syn ende gevraecht synde, waeromme hij dan van te voren gesecht hadden, dat hij gemelden Juffr. Geertruyd nae wel soudē krygen, alleenlyck ten antwoord gaf: omdat ik haer voor de half jaer gevryt hebben.*" De advocaat verklaarde, dat hij "*wel sach, dat het met hem ende Geertruyd geen huwelyck soude worden, maer echter niet soude gedoogen, dat sy oyt aen een ander soude trouwen.*" Juffrouw Maria Maurits, weduwe van wylen Mr. Jeronimus Cools - een andere tante? - wilde "*hem voor die half jaer acces geven*" en overhandigde hem geld te zynen huize in Leeuwarden. Dat wierp de boze man op straat! "*Welcke sy, Juffrouw getuyge, alsoo 't avont was, niemand zach ende deselve lichtelyck van anderen soudē gevonden, wederom van de straet opgenomen heeft.*" Uit welke historie wel blijkt, dat de oude heer Clomp voor deze zo vrijlievende dame een heel aantrekkelijk partij was. Hij liet ruim f1.000.000 na.

EVERT Clomp, gedoopt te Hoorn 24-05-1635, was zoon van Jan en koopman, reder, Directeur van de Handel en Navigator van de Levant en de Middellandsche Zee, schepen van Hoorn, boonganger. In een kroniek wordt vermeld, dat Evert Clomp, "*vendrig*" aan de rechterzijde was bij de begrafenis van de zeeheld Pieter Floriszoon te Hoorn, 7 November 1659. In zijn testament bepaalde hij dat zijn jongste zoon Gerbrand na zijn overlijden bij de dienstbode Grietje Dircs moet gaan wonen. Deze krijgt daarvoor tot haar dood f200 's jaars.

GERBRAND bleek de enig overlevende zoon van Evert te zijn. Gedoopt te Hoorn 10-01-1677, wonende in de Gouw, begraven te Spanbroek 09-12-1729. Hij trouwde twee maal, had 6 kinderen uit het eerste huwelijk.

De oudste zoon is EVERHARDUS (Evert) Clomp, gedoopt te Hoorn 21-03-1700, † te Spanbroek 04-01-1752. Burgemeester, schout, verpondingsgaarder etc. Uit zijn 1e huwelijk stamde JORIS Clomp, begraven 17-02-1782. Burgemeester te Spanbroek, schepen. Uit zijn 2e huwelijk: ALEWIJN, burgemeester, schepen te Spanbroek. Voorts JACOB † 30-05-1785. Uit zijn 3e huwelijk: CORNELIS, 1744-1801. Schepen, armenvoogd, kerkmeester en lid van de vroedschap van Spanbroek.

Het aardigste Clompverhaal levert wellicht een zekere MARIA CLOMP op, † 1747. Zij was achterkleindochter en de laatste nakomeling van de zo vermaarde JAN JEROENSZ. Als in October 1574 het beleg der Spanjaarden van Leiden is afgeslagen, vatten de Spanjaarden het plan op tot systematische verwoesting van het hele Noorderkwartier en uitmoording van de bevolking "*om de herinnering aan een zo ongelukkig volk uit te wissen*", en de bevolking "*grondig uit te roeien*". Zij willen van de vorst gebruik maken om het oneindig aantal waterhindernissen te kunnen passeren. Maar Sonoy, de door Oranje aangestelde stadhouder van het Noorderkwartier, zorgde tijdig voor verbreding van de het hele Noorderkwartier omsingelende waterlinie en voor een 42 voet breed wak langs de gehele lengte daarvan; daarachter bouwde hij schansen, bemand door 19 vendels à 300 man huursoldaten. Deze kwamen uit Noord Holland zelf, uit Friesland, er waren 700 Duitsers bij en voorts de schutterijen. De boerenbevolking werd gedwongen het wak continu te bewaken en open te houden.

Als Hierges, opgerukt uit Beverwijk met 3000 Spanjaarden, aangevuld met 1200 Nederduitsers en Walen, dat, aangekomen in Groet, allemaal ziet, keert hij onverrichter zake om en gaat als troostprijs Buren, Schoonhoven en Oudewater innemen. Dit laatste stadje werd "*grondig uitgerooid*". Door de ganse Nederlanden stormt het gerucht dat de Spanjaarden hun aanval op het Noorderkwartier hadden voorbereid door vreemdelingen opdracht te geven die streek binnen te trekken en bij de inval paniek te zaaien door de dorpen in brand te steken. Als dan bij Groet een molen - door onbekende oorzaak - afbrandt bij de nadering van Hierges, twijfelt niemand meer aan de waarheid van het gerucht.

Alle bedelende zwervers - "*kalissen*" - worden opgepakt en door een vierhoofdige commissie, aangesteld door Sonoy verhoord onder "*grondige*" marteling. Die lieden weten in hun doodsnood niet beter te doen dan het noemen van wat willekeurige boeren en burgers als hun opdrachtgevers. Om hun ziel voor eeuwige verdoemenis te vrijwaren hebben alle kalissen hun beschuldigingen voor hun publieke executie herroepen, maar daar heeft niemand zich iets van aangetrokken. De voornaamste van die beschuldigen was Mr. JAN JEROENSZ., advocaat te Hoorn. Hij werd onuitsprekelijk, met schending van alle daarvoor bestaande regels gemarteld, maar tenslotte gered door protesten van de magistraat van Hoorn, later door ingrijpen van Oranje en tenslotte door de Pacificatie van Gent. Bij dat verdrag werd immers bepaald dat oorlogsmisdrijven voortaan als niet bestaand hebbend zouden worden beschouwd.

Maar Jan Jeroensz. weigerde de Gevangenispoort in den Haag, waar hij toen verbleef, te verlaten. Hij wilde eerst vrij gesproken worden en eiste bestraffing van zijn martelaars. Zijn

eerste wens werd hem tenslotte door het Hof van Holland gegund, maar de tweede niet. Viel het misdrijf van de onderzoekscommissie niet onder de vrijspraak ingevolge de Pacificatie? Door koopmanschap en rederij verwierf hij een groot vermogen en werd de aangewezen voorman van de Katholieken in Noord Holland, aan wie niet alleen openbare kerkdiensten, maar ook privé bijeenkomsten met religieus doel verboden waren. Maria bewaarde tot haar dood een instrument waarmee J.J. gemarteld was en maakte daarvan een tekening, die is afgebeeld in "Het verraad van het Noorder Kwartier" door Henk van Nierop, uitg. Bert Bakker, 1999. Het bestond uit een in tweeën gedeelde ijzeren kooi. Deze werd op de buik van het slachtoffer geplaatst. In de eene helft zat een rat, in de andere werden gloeiende kolen geplaatst

Laat ik eindigen met te herhalen dat de afstamming van onze Pieter Clomp, wonende met zijn Trijntje in Huisduinen, van de 15e eeuwse schout aldaar niet is bewezen. Aan de andere kant zou het een wonder zijn als hij er niet van zou afstammen. De heer Clomp te Zwaag heeft geen tweede familie Clomp in de archieven aangetroffen. Mij persoonlijk zou het bijzonder veel genoegen doen te weten af te stammen van een man, die *"de gouwe eylanden voor de coninck van Spanje heeft helpen winnen"*.

Die prestatie van Gerbrand is namelijk helemaal niet onwaarschijnlijk. Sedert het proefschrift van Raymond Fagel - 1996 - weten wij, dat het aantal Nederlanders, dat onder de regeringen van Philips de Schoone en Karel V in of voor Spanje ging werken, aanzienlijk is geweest. Niet alleen schilders, beeldhouwers, musici, geleerden, medici, kooplieden, zilversmeden en juweliers, maar ook ambachtslieden als kleermakers, schoenmakers, wevers, lakenscheerders, leerlooiers, klokkenmakers, speelkaartenmakers en valkeniers en natuurlijk pelgrims naar Santiago. Karel V gebruikte veel Nederlanders voor zijn bestuurshervorming in Spanje, met name Hendrik van Nassau stond daarbij op de voorgrond. Adriaan van Croy was hoofd van zijn wacht. De Habsburgers gebruikten vaak grote groepen Nederlandse boogschutters bij de Reconquista. Mechelen was het centrum van de Habsburgse artillerie. Kanonnen, kanonniërs en andere artilleriebehoeften gingen vaak sloop. In 1528 bijv. vervoerden 36 Nederlandse schepen met Brabantse artillerie producten naar Spanje om de keizer bij te staan. Nederlandse hielpen bij de strijd tegen piraten en Turken. Ook bij de vaart naar de nieuwe wereld waren Nederlanders betrokken. Zo vond Fagel in de periode 1493-1519 10 Nederlanders die de oversteek naar Amerika gemaakt hebben. In de periode 1520-1539 waren dat er wel 120, onder wie 5 vrouwen.

Gerbrand Clomp kan heel goed een van de eerste Nederlanders zijn geweest, die Amerika of althans de Caribische eilanden heeft gezien.

Eindhoven, Juli 1999